

TABLE DES MATIÈRES

AVANT-PROPOS	11
I INTRODUCTION	13
1 LE TEXTE	15
1.1 Le Ms. Paris, BnF, lat. 14698	15
1.2 Structure, Origine et Style du Texte	16
1.3 Le Ms. Paris, BnF, lat. 15106	27
1.4 Critères d'Édition du Texte	41
2 ÉTUDE HISTORIQUE	45
2.1 Les Sources du Texte	45
Les Traductions de l'Éthique	45
Eustrate, Averroès, Avicenne	52
Cicéron, Sénèque, Boèce	53
Albert le Grand	54
Thomas d'Aquin : <i>Sententia libri Ethicorum et Secunda pars</i>	55
2.2 La Condamnation de 1277 et la Datation de la <i>Reportatio</i>	59
2.3 Jacques de Douai et l'Éthique à Nicomaque	80
Les Questions sur le <i>De anima</i>	80
Le Commentaire au <i>De sompno et uigilia</i>	83
Le Commentaire au <i>De longitudine et breuitate uite</i>	84
Le Commentaire au livre IV des <i>Météores</i>	85
2.4 Les Recueils de Questions sur l'Éthique autour de 1280	91
Les Questions de Pierre d'Auvergne	91
L'Anonyme d'Erlangen	102
L'Anonyme de Paris, BnF, lat. 16110 (deuxième appendice)	106

CONCLUSION	117
II ÉDITION DU TEXTE	123
SIGLA, COMPENDIA ET NOTAE	125
PROHEMIVM	127
QUESTIONES EXTRA LITTERAM	133
Qu. 1. Vtrum scientia moralis sit necessaria ad regimen uite humane .	133
Qu. 2. Vtrum tota scientia moralis sit una scientia	134
Qu. 3. Vtrum ista scientia ethica sit una	135
Qu. 4. Vtrum de moribus uel operationibus humanis potest esse scientia	136
LIBER PRIMVS	139
Qu. 5. Vtrum hec scientia Ethicorum sit practica uel speculatiua . . .	139
Qu. 6. Vtrum aliquis possit appetere malum	140
Qu. 7. Vtrum omnia bonum appetant	142
Qu. 8. Vtrum omnia unum bonum appetunt	143
Qu. 9. Vtrum bonum habeat rationem cause finalis	144
Qu. 10. Vtrum omnia quecumque facit, homo faciat propter finem . .	145
Qu. 11. Vtrum in rebus humanis sit accipere finem ultimum	147
Qu. 12. Vtrum desiderium humanum possit esse frustra et otiosum .	148
Qu. 13. Vtrum uoluntas hominis, qui instituit sibi aliquem finem ul- timum, possit ferri in plures fines ultimos diuersos	149
Qu. 14. Vtrum quecumque agit homo, agat propter finem ultimum . .	151
Qu. 15. Vtrum omnium hominum sit unus finis ultimus	153
Qu. 16. De modo procedendi huius scientie : utrum sit persuasius uel demonstratiuus	154
Qu. 17. Vtrum felicitas consistat in uoluptatibus et delectationibus . .	156
Qu. 18. Vtrum felicitas consistat in honoribus	159
Qu. 19. Vtrum felicitas consistat in pecuniis	161
Qu. 20. Vtrum felicitas consistat in uirtute	164
Qu. 21. Vtrum unius hominis possunt esse plura optima	165
Qu. 22. Vtrum felicitas sit bonum perfectum	166
Qu. 23. Vtrum felicitas sit bonum per se sufficiens	168
Qu. 24. Vtrum ex additione alicuius boni felicitas recipiat incremen- tum et fiat eligibilior	169
Qu. 25. Vtrum felicitas consistat in operatione uel sit operatio	171

Qu. 26. Vtrum uita contemplatiua sit principalior et excellentior et perfectior quam uita ciuilis et actiua	174
Qu. 27. Vtrum delectatio requiratur ad felicitatem	178
Qu. 28. Vtrum diuitie uel habundantia bonorum exteriorum requiratur ad felicitatem	180
Qu. 29. Vtrum felicitas sit a deo immissa	182
Qu. 30. Vtrum felicitas sit transmutabilis	183
Qu. 31. Vtrum bona uel mala siue eufortunia uel infortunia amicorum redundant ad mortuos coniunctos ut ad parentes uel amicos	186
Qu. 32. Vtrum felicitas sit de numero bonorum honorabilium uel bonorum laudabilium	187
Qu. 33. Vtrum concupiscibile et irascibile, que sunt partes sensitiue, obediunt rationi	189

LIBER SECVNDVS

191

Qu. 34. Vtrum uirtutes nobis insint a natura	191
Qu. 35. Vtrum uirtus moralis quantum ad eius perfectionem generetur ex operibus	194
Qu. 36. Vtrum uirtus possit generari ex una operatione	196
Qu. 37. Vtrum uirtus possit corrumpi	198
Qu. 38. Vtrum uirtus corrumpatur a superhabundantia et defectu ita quod in medietate saluetur	200
Qu. 39. Vtrum uirginitas sit uirtus	202
Qu. 40. Vtrum ille qui facit iusta et temperata sit iustus et temperatus	204
Qu. 41. Vtrum aliquis possit fieri uirtuosus non ex operibus sed ex sola persuasione intellectus	206
Qu. 42. Vtrum uirtus sit habitus	207
Qu. 43. Vtrum uirtus sit habitus operatiuus	209
Qu. 44. Vtrum uirtus sit habitus bonus	210
Qu. 45. Vtrum uirtus consistat in medietate secundum rationem . . .	211
Qu. 46. Vtrum in homicidio, in furto et in adulterio contingat recte agere	212
Qu. 47. Vtrum sermones uniuersales circa operationes sint magis inanes et particulares ueriores et utiliores	214
Qu. 48. Vtrum sint plures uirtutes morales	215
Qu. 49. Vtrum uirtus contrarietur uitiis extremis	216
Qu. 50. Vtrum uirtus et uitia opponantur contrarie aut priuatiue . . .	217
Qu. 51. Vtrum uitia magis contrariantur ad inuicem quam uirtuti . .	218
Qu. 52. Vtrum uirtus magis opponitur uni extremo quam alteri	219

Qu. 53. Vtrum sit uerum quod minima mala sunt sumenda et uitanda maxima	220
--	-----

LIBER TERTIVS

	223
Qu. 54. Vtrum in operationibus humanis sit uoluntarium	223
Qu. 55. Vtrum uiolentia possit inferri uoluntati	225
Qu. 56. Vtrum uiolentum causet inuoluntarium	227
Qu. 57. Vtrum concupiscentia causet inuoluntarium	228
Qu. 58. Vtrum metus causet inuoluntarium simpliciter	229
Qu. 59. Vtrum sit premoriendum antequam faciat turpissimum factum	231
Qu. 60. Vtrum ignorantia causet inuoluntarium	233
Qu. 61. Vtrum in brutis sit uoluntarium	234
Qu. 62. Vtrum electio sit in uoluntate uel in ratione	236
Qu. 63. Vtrum in brutis sit electio	237
Qu. 64. Vtrum electio sit tantum eorum que sunt ad finem uel possit esse ipsius finis	238
Qu. 65. Vtrum electio sit respectu humanorum actuum tantum	240
Qu. 66. Vtrum electio sit impossibilium. Vtrum uoluntas possit esse impossibilium	241
Qu. 67. Vtrum consilium sit tantum de hiis que sunt ad finem	243
Qu. 68. Vtrum consilium sit tantum de agilibus a nobis	244
Qu. 69. Vtrum consilium procedat in infinitum	245
Qu. 70. Vtrum homo necessario nascatur malus ita quod non possit esse bonus	246
Qu. 71. Vtrum fortitudo tantum consistat circa terribilia uel pericula mortis	249
Qu. 72. Vtrum fortitudo consistat circa pericula mortis in bello	250
Qu. 73. Vtrum fortitudo consistat in periculis repentinis	252
Qu. 74. Vtrum temperantia sit uirtus	253
Qu. 75. Vtrum temperantia sit tantum circa delectationes tactus	254
Qu. 76. Vtrum mensura que est in temperantia sumatur ex necessi- tate presentis uite	255
Qu. 77. Vtrum simplex fornicatio sit peccatum uel uitium in moribus	256

LIBER QVARTVS

	259
Qu. 78. Vtrum liberalitas sit uirtus	259
Qu. 79. Vtrum liberalitas consistat circa pecunias	260
Qu. 80. Vtrum actus liberalitatis sit uti pecuniis sicut precipuus ac- tus liberalitatis	262
Qu. 81. Vtrum ad liberalem maxime pertineat dare	264

Qu. 82. Vtrum liberalitas sit maxima uirtutum	266
Qu. 83. Vtrum illiberalitas sit uitium	267
Qu. 84. Vtrum prodigalitas sit maius uitium illiberalitate	268
Qu. 85. Vtrum sit bonum diuitias abicere ut homo melius contem- pletur ueritatem	270
Qu. 86. Vtrum magnificentia sit uirtus	273
Qu. 87. Vtrum magnificentia sit uirtus specialis	275
Qu. 88. Vtrum magnificentia habeat esse circa magnos sumptus	276
Qu. 89. Vtrum paruificentia sit uitium	278
Qu. 90. Vtrum magnanimitas sit uirtus	280
Qu. 91. Vtrum presumptio sit uitium	283
Qu. 92. Vtrum presumptio opponatur magnanimitati secundum ex- cessum	284
Qu. 93. Vtrum pusillanimitas sit uitium	285
Qu. 94. Vtrum pusillanimitas opponitur magnanimitati	286
Qu. 95. Vtrum mansuetudo et clementia sint idem	287
Qu. 96. Vtrum mansuetudo sit uirtus	288
Qu. 97. Vtrum irasci sit licitum	290
Qu. 98. Vtrum ira sit uitium	291
Qu. 99. Vtrum ueritas sit uirtus	292
Qu. 100. Vtrum ueritas sit uirtus specialis	293
Qu. 101. Vtrum ueritas declinet in minus	294
LIBER QVINTVS	295
Qu. 102. Vtrum diffinitio iustitie assignetur competenter	295
Qu. 103. Vtrum iustitia sit uirtus	297
Qu. 104. In quo sit iustitia ut in subiecto	298
Qu. 105. Vtrum iustitia sit tantum ad alterum	300
Qu. 106. Vtrum iustitia legalis sit tota uirtus	301
Qu. 107. Vtrum iustitia legalis sit eadem per essentiam cum aliis uir- tutibus	302
Qu. 108. Vtrum preter iustitiam legalem sit aliqua particularis iusti- tia differens formaliter ab ipsa	303
Qu. 109. Vtrum iustitia tantum sit circa operationes exteriores	305
QVESTIONES ABBREVIATE IN COD. Z	307
LIBER PRIMVS	307
Qu. 1. Vtrum scientia moralis sit necessaria ad regimen uite humane	307
Qu. 3. Vtrum scientia moralis sit una	308

Qu. 4. Vtrum ista scientia sit una	308
Qu. 9. Vtrum omnia unum bonum appetant	309
Qu. 10. Vtrum bonum habeat rationem cause finalis	309
Qu. 13. Vtrum desiderium humanum possit esse frustra	310
LIBER SECVNDVS	311
Qu. 11. Vtrum qui facit opera iusta sit iustus	311
Qu. 12. Vtrum aliquis possit fieri uirtuosus ex sola persuasione intel- lectus	311
Qu. 13. Vtrum uirtus sit habitus operatiuus	312
Qu. 15. Vtrum uirtus sit habitus bonus	313
EXCERPTA DEPERDITARVM QVESTIONVM IN COD. Z	315
BIBLIOGRAPHIE	319
TABLE DES AUTEURS ET DES OUVRAGES	327
INDEX DES NOMS	333